

Sezai Karakoç'un "Gün Doğmadan" Adlı Eserinin Sevgi Değeri Açısından İncelenmesi

An Analysis of Sezai Karakoç's "Gün Doğmadan" in terms of Love Value

Hamza YAŞAR

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal
Bilimler Enstitüsü (Doktora Öğrencisi), Ağrı,
Türkiye

Ağrı İbrahim Çeçen University, Social
Sciences Institute (Phd Student), Agri, Türkiye

ORCID: 0000-0002-4987-7175

Email: hamza.yasar@hotmail.com

Ömer YAŞAR

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal
Bilimler Enstitüsü (Tezli Yüksek Lisans
Mezunu), Ağrı, Türkiye

Ağrı İbrahim Çeçen University, Social
Sciences Institute (Graduate Student), Agri,
Türkiye

ORCID: 0009-0006-3807-1965

Email: omeryasar-56@hotmail.com

Makale Bilgisi / Article Information

Cite as/Atıf: Yaşar, H. ve Yaşar, Ö. (2023). Sezai Karakoç'un "Gün Doğmadan" adlı eserinin sevgi değeri açısından incelenmesi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 26-39.

Makale Türü / Article Types: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received: 03/03/2023 **Kabul Tarihi / Accepted:** 07/06/2023

Yayın Tarihi / Published: 30/06/2023

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Haziran/ June

Cilt/ Volume: 11 Sayı/ Issue: 1

Sayfa / Pages: 26-39

İntihal / Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği tespit edilmiştir. / This article was reviewed by at least two referees and found to be plagiarism free.

Yayıncı / Published by: Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü / Siirt University Institute of Social Sciences

Etik Beyan / Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur (Hamza YAŞAR ve Ömer YAŞAR). It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.

Öz

Düşünce ve edebiyat dünyasında önemli bir değer olan şair Sezai Karakoç'un eserlerinde yer verdiği ve Türkçe öğretiminde yoğun işlenen sevgi değerini "Gün Doğmadan" adlı şiir antolojisi eseri üzerinden incelemeyi amaçlamaktayız. Şair hakkında birçok bilimsel çalışma yapılmış olmasına karşın "sevgi" değerinin müstakil olarak hiçbir çalışmada incelenmemiş olması bu konuyu seçmemizde belirleyici etken olmuştur. Diriliş insanı olarak tanınan şair, sevgi değerini gerçekçi bir boyutta işlemiştir. Çalışma akademik ve bilimsel özellik taşıdığından şairin düşünce dünyasından çok sanat dünyasına ve eserlerine yer verilmiştir. Araştırmamız üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde Sezai Karakoç'un hayatına ve eserlerine, ikinci bölümde değerler eğitimi, son bölümde ise şairin sevgi değerine yer veren şiirlerine değinilmiştir. Çalışma şairin şiirlerini toplu şekilde yayınladığı "Gün Doğmadan" adlı eseri ile sınırlandırılmıştır. Öncelikle Sezai Karakoç'un hayatı ve şiirleriyle ilgili arşiv çalışması yapılmış ve sevgi temasına değinen şiirleri belirlenmiştir. Çalışma nitel araştırma yöntemine göre incelenmiş ve şairin sevgi değerine yer verdiği kısımlar fişleme yöntemi ile toplanmıştır. betimsel analiz ile bu veriler değerlendirilmiştir. Sezai Karakoç'un gelenek ile şiiri özdeşleştiren ve değişik bir bakış açısıyla kaleme aldığı şiirleri anlam olarak incelemek oldukça zor bir süreç gerektirir. Bu çalışma sonucunda şairin diriliş dünyasından şiirine yansıyan motiflerle sevgi temasına anlamlı bakışını daha duyarlı bir şekilde anlayacağımıza ve düşünce dünyamıza katkıda bulunacağı düşüncesindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Sevgi değeri, Gün Doğmadan, nitel, betimsel analiz.

Abstract

We aim to analyze the value of love, an significant value in the world of thought and literature, and in the works of the poet Sezai Karakoç intensively studied in Turkish teaching, through his poetry anthology work called "Gün Doğmadan". Despite the fact that many scientific studies have been made about the poet, the fact that the "value of love" has not been examined independently in any research has been the determining factor in our choice of this subject. Known as the resurrection person, the poet handled the value of love in a realistic way. Since the study has academic and scientific features, the world of art and works of the poet rather than the world of thought are included. Our research is comprised of three parts. The first part includes Sezai Karakoç's life and works, the second part includes his values education, and the last part includes the poet's poems containing the value of love. Our study is limited to the work of the poet called "Gün Doğmadan", in which he published his poems collectively. First of all, an archive study about Sezai Karakoç's life and poems was made and his poems that touched on the theme of love were determined. The study is based on the qualitative research method and the parts in which the poet included the value of love were collected through the filing method. These data were evaluated via the descriptive analysis. It is a very difficult process to analyze the poems that Sezai Karakoç wrote from a different perspective, identifying tradition and poetry. As a result of this study, we think that we will understand the poet's meaningful view of the theme of love with the motifs reflected in his poetry from the world of resurrection and contribute to our world of thought.

Keywords: Value of love, Gün Doğmadan, qualitative, descriptive analysis.

Giriş

"Geceye yenilmeyen her insana ödül olarak bir sabah, bir gündüz ve bir güneş vardır."

Sezai Karakoç

Sezai Karakoç'un birçok farklı alanda yazıları ve eserleri bulunmaktadır. Kültür, sanat, edebiyat, siyaset vb. alanlarda mutlaka yer edinen şair, çok yönlü bir sanatkârdır. Edebiyata bakış açısı, açık ve net bir dil ile anlatımı şairi çok önemli bir konuma getirmiştir. Karakoç, Türk değerlerini ve geleneği hemen hemen tüm eserlerinde savunmuş ve şuurlu bir şekilde yazıya aktarmıştır. Turna (2014), Karakoç'un şiire kendini adadığını ve bunu bir vazife olarak yerine getirdiğini ifade eder. Şairin önem verdiği bu hayati değerlerden biri de hiç kuşkusuz 'sevgi' değeridir. Şair, şiirlerinde bazen açık bazen de üstü kapalı bir şekilde sevgi değerine yer verir. İlahi aşk ile beşeri aşkı harmanlayan Karakoç, gerçekçi bir anlatımla sevgi değerini şiirlerine yansıtır. Sezai Karakoç şiirlerini oluştururken kendine has bir imge dünyası kullanır. Şiirlerinde ele aldığı her konuyu veya nesneyi metafizikle ilişkilendirerek bunlara farklı anlamlar getirir (Baş, 2008).

Değerler Eğitimi

21. yüzyılda değerler eğitimi konusunda tüm dünyada gittikçe artan bir ilginin varlığı görülmektedir. Değerler eğitiminin birçok tanımı olmakla birlikte TDK'nin sözlüğünde (TDK, 2010) "Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü" olarak ifade edilir. Bunun yanında "Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet, yüksek ve yararlı bir nitelik" olarak da tanımlanır. Ülkemizde 2005 yılında ilk defa sistematik olarak programda kendine yer bulan değerler eğitimi, 2015 ve 2017 Türkçe Öğretim Programları ile öğretimin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. 2017 Türkçe Öğretim Programı ile değerler, "kök değerler" çatısı altında toplanmış ve bunlara dâhil edilen sevgi değeri de on kök değerden biri olarak sıklıkla anılmaya başlamıştır.

Birçok alanda yaşanan hızlı gelişmeler ile birlikte teknoloji, toplumsal hayatı daha karmaşık ve anlaşılması zor bir hale getirmiştir. İnsan hayatının kolaylaşması yönünden birçok olumlu yönler barındıran bu olgular, aile içi iletişimin kopmasında ve çocukların toplumsal değerlerden uzaklaşmasında birçok olumsuz özelliği de beraberinde getirmiştir. Değer aktarımının sağlıklı yürütülmesinde ve çocuğa kalıcı bir şekilde benimsetilmesinde hiç kuşkusuz en büyük görev aileye düşmektedir. Daha sonra okul ile bu değerler daha da çeşitlenir ve toplumun da etkisiyle değerlerin aktarılması süreci devam eden bir süreçtir. Değerler eğitimi üzerine araştırma yapan birçok yazarın görüşüne göre bireyin içerisinde yaşadığı toplumun rolü değer aktarımında son derece önemlidir. Toplum "ben" olmaktan uzaklaşarak sorumluluk ve iş birliği çerçevesinde "biz" duygusuna ulaşır. Bu yönüyle değerlendirildiğinde değerler eğitimi sosyal düzen içinde paydaşların ortak sorumluluklarını açık bir şekilde gösterir. Değerlerin sistemli ve planlı bir şekilde nesilden nesile aktarılmasında en zorlu sorumluluk devlete düşmektedir. Devletler kendi kültürel ve sosyal benliklerini ve ulusal değerlerini aktarırken okul programlarını kullanır. Bu öğretim programları ile vatanına ve milletine sadık, milli bilinci yüksek ve toplumsal çevresiyle iyi ilişkiler kurarak bir şeyler katmaya çalışan öğrenciler yetiştirmek ister. Her yapılan öğretim programı değişikliğinde ortak değerlerin yapılandırıcı eğitime uygun olması adına düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla son yapılan değişiklikte on kök değer de müfredat kapsamına alınmıştır. Sevgi değeri sosyal birliktelik ve etkileşim açısından çok önemli bir yere sahip olmuştur.

Özden (2003)'e göre; "Eğitim ve Sevgi" kelimeleri birbirine en çok yakışan ve bir araya getirilmesi en uygun sözcüklerden biridir. Eğitim dünyasında yer alan tüm eğitsel kuramlarda alenen veya üstü kapalı bile olsa sevgi her zaman ön planda kalarak çağa damga vurmayı başarır. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramında da kendine yer bulan sevgi teması bireyin kendine has, değerli ve her daim iyiye yönelmiş bir öz ben ile özdeşleştiği ifade edilir. Tüm bunlar düşünüldüğünde teknoloji sonrası oluşan yenedünya düzeninde görülen tüm gelişmeler değerler eğitiminin ne kadar önemli ve gerekli olduğunu tekrar gözler önüne sermiştir. Bu yönüyle bakıldığında değerler; insan ilişkilerini düzenleyen ve yönlendiren, ulusal ve manevi hassasiyetleri önemseyen, özsaygı, kişilerarası saygı ve sevgiyi perçinleyen, sorumluluk, özdenetim, hoşgörü, duyarlılık ve adalet gibi hayatı anlamlı kılan çok önemli bir görev üstlenmektedir.

Sezai Karakoç'un Hayatı

22 Ocak 1933'te Ergani'de (Diyarbakır) dünyaya gözlerini açan Sezai Karakoç'un resmi kayıtlardaki adı Ahmet Sezai'dir. Orta halli bir tüccar olan Yasin Efendi'nin oğludur. Yaşadığı bölgede tanınmış bir aileye sahip olan Karakoç'un büyük babası Hüseyin Efendi 1877 yılında Osmanlı Devleti ile Rusya arasında yapılan Plevne Savaşı'na katılmış ve Osmanlı padişahı Osman Gazi'nin övgüsünü kazanmıştır. Annesi nüfus memuru Ahmet Efendi'nin kızıdır. Annesine derin bir sevgiyle bağlı olan şair, anne temasını eserlerinden sıklıkla işler. Karakoç, çocukluk yıllarını babasının mesleğinin gereği olarak daha çok Ergani ilçesinde geçirir. Ergani ilçesi şair için önemlidir ve *Gül Muştusu* adlı eserinde doğup büyüdüğü bu toprakları uzunca anlatır. Yaşar (2012), Karakoç'un doğup büyüdüğü topraklara güçlü bir aidiyet duygusu ile bağlı olduğunu ve yaşadığı ortamı içselleştirerek eserlerine yansıttığını ifade eder. İlkokulu Ergani, ortaokulu Maraş ve liseyi parasız yatılı olarak Gaziantep ilinde okur. Henüz ortaokuldayken Mehmet Akif, Namık Kemal, Ziya Paşa, Doğu dergileri ve İslami eserlerle tanışan şair, lise yıllarında Batı edebiyatına merak duyar. Lise yıllarında Duvar adı verilen okul gazetesinde yazılar yazmaya başlayan şair, ağabeyinin ölümü üzerine şiirler de kaleme almaya başlar. İlk şiiri lise 3. Sınıfta okurken Büyük Doğu dergisinde yayınlanır.

Babasının ilahiyat bölümünde okumasını istemesine rağmen kendi isteğiyle felsefe okuma amacıyla İstanbul'a gider. İstanbul'da okumak istemesinin altında yatan asıl neden Necip Fazıl Kısakürek'in Büyük Doğu hareketinin yakınında olmayı arzulamasıydı. Maddi yetersizlikler yüzünden kendi imkânları ile okumayacağını anlayınca parasız yatılı bölüme sahip Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi sınavlarına girer ve kazanır. Fakülteyi başarıyla bitirerek mali şubeden mezun olur. Okul bitince ara asistan olarak görev yapmak istese de ailesine maddi destekte bulunmak amacıyla Maliye Bakanlığı'nda göreve başlar. Burada başarılı bir çalışma hayatı geçiren Karakoç, istikbal vadetmediği ve maaşı düşük olması nedeniyle maliye müfettiş yardımcılığı sınavına girer ve 1956'da başarılı olarak göreve başlar. İstanbul'da gelirler kontrolörü ve Ankara'da vergi dairesi memurluklarında görev yapar.

Yedek subay olarak askeri vazifesini yapmak üzere Ağrı iline giden şair, hem görevleri hem de askerliği sayesinde Anadolu'da birçok yeri gezme ve görme şansına sahip olur. 1960 yılında masrafını kendi cebinden karşıladığı "Diriliş" dergisini çıkaran Karakoç, ihtilal ve siyasal baskılar nedeniyle sadece iki sayı çıkarılabilir ve dergiyi kapatır. Şair, 1966 yılında Diriliş dergisini tekrar çıkarsa da 1967 yılında mali sebepler nedeniyle tekrar kapatmak zorunda kalır. Dergi girişimleri olumsuz sonuçlanan şair, dergide yer alan makaleleri toplayıp bir yayınevinde kitap haline getirmeyi teklif eder ve teklifi olumlu sonuçlanır. *İslam'ın Dirilişi* ve *İslam Toplumunun Ekonomik Strüktürü* kitapları basılır. 1965 yılında görevinden istifa eden Karakoç, 1967 yılında akşamüstü vakit geçirdiği Yenikapı'da *Hızır Kırk Saat* adlı şiir kitabını yazar. Necip Fazıl Kısakürek'in ısrarı üzerine Büyük Doğu dergisinde yazı yazmaya devam eden Karakoç, yazılarını *Kıyamet Aşısı* adı altında toplayarak bastırır.

Bunlar dışında kaleme aldığı *İslam'ın Dirilişi* ve *İslam-Farklar-Dirilişin Çevresinde* adlı kitapları açılan davalar neticesinde yasaklanır ve toplatılır. Yaşadığı bu zorlu süreçte Necip Fazıl'ın isteğiyle Sabah gazetesinde günlük yazılar yazmaya devam eden şair, bu yazıları *Sütun* adlı kitapta toplar. 1969 yılında *Mağara ve Işık* ve *Gül Muştusu* adlı kitapları çıkarır ve yine aynı sene içerisinde Diriliş dergisini üçüncü kez aylık olarak çıkarmaya başlar. Dergi 16. Sayısından sonra tekrar kapanınca 1971 yılında Ankara da bakanlıktaki görevine geri döner. Daha sonra İdari Davalar Müşavirliği yapan şair, tayinini İstanbul'a alamayınca görevinden tekrar ayrılmaya karar verir ve bir daha resmi devlet görevlerinde yer almaz. Karakoç, 1974'te Diriliş dergisini dördüncü kez çıkartır ve 18. Sayısından sonra tekrar dergiyi kapatmak zorunda kalır. Mahkemelere ve yaşadığı olumsuz durumlara rağmen farklı yıllarda Diriliş dergisi adı altında yazılarını çıkarmaya devam eder. Sezai Karakoç Diriliş dergilerinde yayınladığı yazılarından oluşan 41 kitaplık bir külliyat oluşturur. Kendisinden sonra gelen birçok yazarı etkileyen şair aynı zamanda edebiyat ve sanat dünyasını da etkiler. 1990 yılında genel başkanlığını yaptığı Diriliş Partisini (DİRİP) kurar. Parti çalışmaları sonrası okuyucu kitesinden uzak kalan şair, reklama ve gösterişe karşı olmasından dolayı görmezlikten gelinir ve yalnızlığa mahkûm edilir. Mensubu olduğu parti, il ve ilçelerde iyi bir örgütlenme sağlayamadığından kapanır ve hiçbir seçime katılamaz. Sezai Karakoç partinin kapatılmasından sonra açık hava konuşmaları ile halka ulaşır.

Türk Edebiyatının İslam dinini işlediği ve yorumladığı birkaç yazardan biri olmayı başaran şair, Mehmet Akif Ersoy, Yunus Emre, Mevlana, Fuzuli ve Necip Fazıl Kısakürek gibi birçok önemli şairin

çizgisinden devam eder. İslam dinini ve Diriliş düşüncesini hayat felsefesi haline getirir. Karakoç'un belki de kendine en yakın hissettiği önemli şair Necip Fazıl Kısakürek şair için, "Ruh gibi ve İsa peygamber gibi" şeklinde söylemde bulunarak onun şairaneliğini övmüştür. Karakoç, 16 Kasım 2021 yılında 88 yaşında ani geçirdiği kalp krizi sebebiyle İstanbul'da ikamet ettiği evde hayata gözlerini yumdu. İstanbul'un Fatih ilçesinde bulunan Şehzadebaşı Camisi'nde cenaze namazı kılınan şair, ikinci namazına müteakip aynı caminin mezarlığında ebediyete uğurlanmıştır.

Sezai Karakoç'un Eserleri

Sezai Karakoç'un 1959'da Körfez, 1962'de yılında Şahdamar, 1967'de Hızır Kırk Saat, 1968'de Sesler, 1968'de Taha'nın Kitabı, 1968'de Kıyamet Aşısı, 1969'da Gül Mustusu, 1970'te Zamana Adanmış Sözler, 1975'te Şiirler, 1977'de Ayınlar, 1981'de Leyla ile Mecnun, 1987'de Ateş Dansı, 1989'da Alinyazısı Saati, *Gün Doğmadan (Toplu Şiirler)* adlı şiir kitabı vardır. Bunlar dışında "Batı Şiirlerinden" ve "İslam'ın Şiir Anıtlarından" adlı iki önemli çeviri eseri bulunmaktadır.

1976 yılında birçok gazetede yayınlanan makalelerden oluşan yazıların derlendiği Edebiyat Yazıları, 1997 yılında oluşturduğu ikinci deneme kitabı Edebiyat Yazıları II Dişimizin Zarı ve son olarak 2000 yılında kaleme aldığı gazete ve köşe yazılarından oluşan Edebiyat Yazıları III Eğik Ehramlar adında toplam üç adet deneme kitabı yayınlanmıştır. Birçok konu hakkında inceleme yazıları kaleme alan Karakoç, güçlü edebi şahsiyetlerden olan Mevlana Rumi, Yunus Emre ve istiklal şairi M. Akif Ersoy üzerine de inceleme yazıları kaleme almıştır. Farklı alanlarda okurlarıyla buluşan şair, aynı zamanda hikâye, tiyatro, piyes ve röportaj çalışmaları da yürütmüştür.

1968 yılında Milli Türk Talebe Birliği tarafından verilen Ulusal Hizmet Madalyası alan şair, 1970 yılında Sürgündeki Macar Yazarları konusunda Gümüş Madalya Ödülüne layık görülmüştür. Hikâye alanında 1982 yılında Türkiye Yazarlar Birliği Hikâye Ödülü almıştır. Yaklaşık altı yıl sonra Türkiye Yazarlar Birliği Üstün Hizmet Ödülüne layık görülen şair, 1991 yılında ise Dünya Sanat ve Kültür Akademisi tarafından verilen büyük bir ödüle layık görülmüştür. Cumhurbaşkanlığı tarafından verilen Kültür, Sanat Büyük ödülüne layık görülen şair, ödülü kabul etmesine rağmen törenlere katılmamıştır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli ve İncelenen Materyal

Araştırma kapsamında nitel araştırma metodu kullanılmıştır. Doküman analizi ve tarama metodu ile çalışmaya ait dokümanlar analiz edilmiştir. İnceleme yapılırken Türkçe öğretiminde on kök değer içerisinde yer alan sevgi değeri göz önünde tutulmuştur. Sezai Karakoç'un *Gün Doğmadan* adlı eserinde geçen değerler gruplandırılarak betimsel yöntemle tahlil edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Çalışma örneklemini oluşturan Sezai Karakoç'un *Gün Doğmadan* adlı eserinden yapılan alıntılar, Türkçe Öğretim Programı'nda on kök değer içerisinde sayılan "sevgi" değeri başlığı altında dokümanların analizi ve taranması yöntemiyle incelenmiş ve sevgi değeri her bir alıntıda varoluş amacı belirlenerek durumları tespit edilmiş ve yorumlanmıştır.

Örneklem/Materyal

Bu çalışmanın örneklemini Sezai Karakoç'un *Gün Doğmadan* adlı eseri oluşturmaktadır. Bu eser şairin tüm şiir kitaplarını içeren bir antoloji niteliğindedir.

Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi

Araştırmada öncelikle, inceleme konusu olan Sezai Karakoç'un *Gün Doğmadan* adlı eseri kitap evinden ve çevrim içi ortamdan elde edilmiştir. Bunun dışında Sezai Karakoç ile ilgili yapılan bilimsel çalışmalar, tezler, düşünce yazıları, makaleler ve kitaplar taranmıştır.

Konuyla ilgili yayımlanmış tezlere Yüksek Öğrenim Kurulu'nun elektronik ortamda bulunan (tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/) ulusal tez tarama arşivi vasıtasıyla ulaşılmıştır. Ayrıca Türkçe Öğretim Programı, Değerler Eğitimi ve Sevgi Değeri ile ilgili daha önce yapılmış çalışmalar ve makaleler incelenmiştir. Sezai Karakoç'un *Gün Doğmadan* adlı eseri incelenmiş ve sevgi değerini

yansıtan şiirleri fişleme yöntemi ile kaydedilmiştir. Ardından ilgili yerlerle ilgili yorumlama yapılmış ve sonuçlara ulaşılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Sevgi Değeri ile İlgili Bulgu ve Yorumlar

Nitelikli bir yaşam için çok önemli bir rol üstlenen sevgi, bütünüleyici ve sürdürülebilir evrensel bir değerdir. Sevgi değerine sahip bireyler bu değeri içselleştirebilen, kendini gerçekleştirme idealine sahip, üretken ve paylaşımcı kişiler olarak toplumda yer edinir. Sevgi, insanların duygu ve düşüncelerini paylaştığı, hoşgörünün egemen olduğu, bencilliğin olmadığı, empati ve yardımseverlik değerlerinin bütünleştiği bir yapı taşıdır.

Yıldırım (2004) "sevgi bir alışveriştir, vereni de alanı da zenginleştirir, mutlu eder" sözüyle sevginin herkes için ne kadar önemli ve gerekli olduğunu vurgular. Sevgi bir bütündür fakat birbirine kenetlenmiş bağlardan oluşur. Bunlar Allah sevgisi, anne ve baba sevgisi, doğa, çocuk, vatan ve millet sevgisi gibi birçok sevgi türünden oluşur. Bu ve buna benzer birçok sevgi türü bir ağacın dalı gibidir, insan sevgisi olmadan vatani, vatan sevgisi olmadan insanı sevmek mümkün değildir. Fakat sevginin türü ve şiddeti kişiden kişiye değişebilir, bazı sevgi türleri diğerlerinden baskın olabilir. Sait Faik'in bir öyküsünün başlığında dediği gibi, her şey bir insanı sevmekle başlar. Sevgi bir başlangıç ve bu başlangıcın sonudur.

Sevgi, tarih boyunca yazılı ve sözlü eserlerde kendine sıklıkla yer bulmuştur. Sevgi değerinin hem edebiyat alanında hem de eğitim alanında önemi bilimsel olarak ortaya çıkarılmıştır. İnsanları manevi anlamda bir araya getiren soyut fakat karşılanmadığı zaman somut yıkımlar yaşatan bir duygudur. Yunus Emre, sevgi değerini "sevelim, sevillelim, dünya kimseye kalmaz." şeklinde kısaca özetlemiştir. (Tatçı, 1991).

Sevgi; Allah'a, toprağa, hayvana, bitkiye ve birçok şeye sıkı bir bağ kurmuştur. Sevginin olmadığı yerde toplumsal çözülme baş gösterir. Günümüz insanların genel anlamda yaşadığı birçok problemde temel unsur sevgi eksikliğidir. Sevgi Türkçe Öğretim Programında da kendine birçok tema ve kazanımda yer bulur. Gerek 2006 değişiklikleri gerekse 2018 yılında yapılan müfredat güncellemelerinde sevgi değerinin önemini giderek arttırdığı görülür. Sevgi değeri, son öğretim programı güncellemesiyle "on kök değer" içerisinde kendine yer bulur. Sevgi her toplumda, her kültürde ve her dönemde var olmuştur ve olmaya devam edecektir. Sevgi değeri, Sezai Karakoç'un eserlerinde aşk değerlerine yakın biçimde bazen doğrudan bazen de ana konuya eşlik eder tarzda yer alır. Sevgi değeri ile ilgili, Sezai Karakoç'un eserlerinde incelenip elde edilen bulgu ve yorumlar şunlardır:

"Açma pencereni perdeleri çek,
Mona Rosa seni görmemeliyim.
Bir bakışın ölmem için yetecek.
Anla Mona Rosa ben bir deliyim.
Açma pencereni perdeleri çek." (Gün Doğmadan 'Mona Rosa', s.2)

Mona Rosa, Sezai Karakoç'un belki de en çok göze çarpan ve bilinen şiiridir. Şiir 14 beşlikten oluşur. Tüm dizelerin baş harflerine bakıldığında şiirin bir akrostiş oluşturduğu görülür. Tüm dizelere baktığımızda "Muazzez Akkaya" adında bir kadının ismi karşımıza çıkar. Sezai Karakoç'un gizemli ve dokunaklı şiirinin arkasında bu kadına duyulan derin sevgi yatar. Şair bu beşlikte sevgiliye pencereni açma diyerek kendisini göstermemesini ister. Onun için sevgili onu ilahi aşka götürecektir bir araçtır. Bir bakışın ölmem için yetecek sözü ile derin sevgiyi hissettiğimiz şair, onu görürse beşeri aşka kapılıp ilahi aşktan kopacağına dair endişelenir. Sevgiliye ben öteliyim diyerek bu dünyaya ait olmadığını ifade eden şairin asıl amacı Allah'ı bulmaktır.

"Zambaklar en ıssız yerlerde açar.

...

Ellerin, ellerin ve parmakların

Bir nar çiçeğini eziyor gibi...

Ellerinden belli olur bir kadın.

Denizin dibinde geziyor gibi

Ellerin, ellerin ve parmakların." (Gün Doğmadan 'Mona Rosa', s.2)

Şair, bu beşlikte sevgilinin elleri ve parmaklarından bahseder. Âşıklar için eller oldukça önemlidir. Çünkü iki sevgilinin ilk teması ellerle başlar ve parmak uçlarından tüm bedene yayılır. Birbirine büyük bir sevgi ile bağlı olanların el ele tutuşması da ellerin sevgiyi göstermede ne kadar etkili olduğunu anlatır. Şair, narçiçeğini eziyor gibi sözüyle ellerinin inceliğinden ve narinliğinden bahseder. İlk dize de "zambak" çiçeği ismi geçer. Bu çiçek zarafet, duygusallık ve haysiyet uyandıran asil bir çiçek türüdür. Şaire göre sevgi kutsaldır ve asalet gerektirir. O yüzden mısralarında sevgiliye büyük anlamlar yüklenir. Şiirin tamamına bakıldığında zambak çiçeği üzerinden sevgilinin özelliklerinin verildiği görülür.

"Bu şiirimi anlayınca beni anlayacaksın

...

Ben bu şiiri yazdım aşık çeşidi

Öyle kar yağdı ki elim üşüdü

Ruhum seni düşününce ışıdı

Her şeyi beni anlayınca anlayacaksın." (Gün Doğmadan 'Kar Şiiri', s.8).

Şairin ben bu şiiri "âşık çeşidi" yazdığını ifade etmesi ile âşık tarzı söylenmiş şiirlere bir göndermede bulunmuştur. Henüz ilk mısrasında şair bunu bir âşık üslubuyla kaleme aldığını ifade eder. Şair, yağın kar ile ellerinin üşümesini hem gerçek hem mecaz anlamda kullanılmaya müsait bir şekilde işler. Çünkü sevgilinin yokluğu da seven için soğuktur. Ruhunun bu soğukluktan kurtulması ve ısınması sevgiliye bağlıdır. Anlaşılmak âşıklarda en büyük çiledir. Şair anlaşılmak arayışındadır.

"Sen merhamet sen rüzgar sen tiril tiril kadın

Sen bir mahşer içinde en aziz yalnızlığı yaşadın

Sen başını çeviren cellatbaşının güne

Sen öyle ki sen diye diye seni anlayamayız

Şehrazat ah Şehrazat Şehrazat

Sen sevgili sen can sen yarsın." (Gün Doğmadan 'Şehrazat', s.9)

Sezai Karakoç, "Şehrazat" adlı şiirini Bin Bir Gece Masallarından esinlenerek kaleme almıştır. Bu şiirde, başka kadınların ölmemesi için kendini kurban seçen ve vezir kızı olan "Şehrazat" anlatılır. Şair, Şehrazat'ın bu erdemli davranışı üzerine şiirini kaleme alır. Şehrazat'ın canı pahasına bu riske girmesini yücelten şair, aynı zamanında onun çok iyi bir sevgili olduğunu dile getirir. Kadın temasının göze çarptığı bu şiirde Karakoç, kadınları yücelterek kadınlara duyulması gereken sevgiyi gözler önüne serer. Sevgili için ölümü göze almak ancak derin bir sevgi ile birbirine bağlı olan kişiler tarafından yapılabilir. Şiirin son mısrasında sevgilinin hem can hem de yar olarak yer alması mutlak sevgilide bulunması gereken özellikler olarak verilir.

"Güneşin yeni doğduğunu sana haber veriyorum

Yağmurun hafifliğini toprağın ağırlığını

Ve bütün varlığımla karayılan seni çağırıyorum

Seni çağırıyorum parmaklarımdan süt içmeğe

Pamuğun ağırlığını yapan dağın hafifliğini" (Gün Doğmadan, 'Karayılan', s. 10-11).

Karakoç için çocuk, karşılıksız sevginin ve saflığın bir sembolüdür (Yaşar, 2013). Hiçbir çıkar gözetmeksizin çocuğu için bir ömür harcayan annelerin dersin sevgisini burada görmekteyiz. Bu mısralarda kutsal bir varlık olan annenin kendisine en yakın hissettiği ve derin bir sevgi duyduğu çocuğu ile ilişkisi 'parmaklarımdan süt içmeğe' çağırıyorum sözleri ile somutlaştırılır. Değerlerinden

uzaklaşmış bir Karayılan'ı kutsal sevgisi ile Diriliş'e çağıran anne motifi bunu güneşin doğuşunu haber vermek deyiimiyle ifade eder. Şair, kötülüğün ancak merhamet ve sevgi ile aşılabileceğini gözler önüne serer.

"Ben çiçek gibi taşımıyorum göğsümde aşkı
Ben aşkı göğsümde kurşun gibi taşıyorum
Gelmiş dayanmışım demir kapısına sevdanın
Ben yaşamıyor gibi yaşamıyor gibi yaşıyorum
Ben aşkı göğsümde kurşun gibi taşıyorum" (Gün Doğmadan 'Şahdamar', s.11).

Şair, bu beşlikte aşkın geçici olmadığına işaret eder. Karakoç için aşk, zamansız açan ve gittikçe sıradanlaşan ve sonunda yok olan bir çiçek değildir. Sevgi içten gelen ve ömür boyu süren bir değerdir. Gelmiş dayanmışım demir kapısına sevdanın mısrasına baktığımız zaman sevdasına henüz açılmadığını anlamaktayız. Burada şair aynı zamanda sevdanın demir kapısına dayanmak deyiimiyle sevginin en yüksek mertebesine ulaştığını ifade eder. Şair bu dizelerde aşkın kalıcı olmasını yani olması gerekeni anlatır.

"Bizi bırakıp nereye gidiyorsun Lili
Demek bizi bırakıp gidiyorsun Lili
Sen daima güzeller güzelini bulursun Lili
Sen istesen de taş yürekli olamazsın
Sen daima güzeller güzelini bulursun Lili" (Gün Doğmadan 'Lili', s.13).

Sezai Karakoç "Lili" şiirini Charles Walters'ın yönettiği "Lili" adlı filmde esinlenerek kaleme almıştır. Bu şiirde, Lili adlı bir kızın büyük ve platonik aşkı işlenir. Küçük bir kızın masum aşkı yazarı oldukça etkiler. Sen daima güzeller güzelisin sözüyle sevgilinin gözünde sevilenin hiç değişmeyeceği vurgulanır, yıllar bu durumu değiştirmez. Kızın yaşadığı derin sevgiyi bilen şair, bu kadar seven bir kadının taş yürekli olamayacağını ve eninde sonunda sevgisini hak edecek birini bulacağından emindir.

"Saçlarını kimler için bölük bölük yapmışsın
Saçlarını ruhumun evliyalarınca örülen
Tarif edilemez güllerin yankısı gözlerin
Gözlerin kaç kişinin gözlerinde gezinir
Sen kaç köşeli yıldızsın

...

Bir tek köşen bile ayrılmamışken bana
Var olan ve olacak olan bütün köşelerinin sahibi benim" (Gün Doğmadan, 'Köşe', s.14).

Karakoç'un şiirlerine bakıldığında aşkı köşeli olarak işlediğini görülür. Beşeri bir aşkın ilahi bir aşka metafizik bir boyutta dönüşümüne şahit oluruz. Şair burada hem sevgiliyi hem de sevgisini çok köşeli olarak tasvir eder ve sevdiğini derin bir sevgi ile sever. Metaforik anlamda kullanılan köşe kavramı aynı zamanda insanidir de. Burada şair sevgiliye, gözlerin kaç kişinin gözlerinde gezinir imasından karşılıksız bir sevgi içerisinde olduğunu sezdirir. Çok köşeli aşkına güvenen şair, anlam açısından çok kapsamlı bir duyguyla "sen kaç köşeli yıldızsın" diyerek çok köşeli aşkıyla onu aydınlatılabileceğine inanır. Şair, bölük bölük yapılmış saçlar, ruhunun evliyalarınca örülen saçlar ve güllerin yankısına benzeyen gözler ile bizi güzel bir sevgili tasviri ile buluşturur. Son mısralarda şair bir sahipleniş tavrıyla kendini sevgiliye ulaşan tüm köşelerin sahibi olarak görür.

"Ve güldün rengârenk yağmurlar yağdı
İnsanı ağlatan yağmurlar yağdı
Yaralı bir ceylan gözleri kadar sıcak
Yaralı bir ceylan kalbi gibi içli bir sesin vardı
Sen geldin benim deli köşemde durdun
Bulutlar geldi üstünde durdu
Merhametin ta kendisiydi gözlerin" (Gün Doğmadan, 'Köşe' s.15).

Şair sevgili karşısında oldukça duygusaldır. Rengârenk yağmurların yağışını sevgilinin gülüşüne bağlayan şair, aynı zamanda narin ve zarif olan ceylan sesini de sevgilinin sesine benzetir. Şair kendini çok köşeli olarak ifade eder ve sevgilinin gelişini deli köşesine konumlandırır. Merhamet sevgilinin

gözlerindedir. Burada şairin tasvir ettiği sevgili peygamber efendimiz Hz. Muhammed'dir. Çileli yolculuğunda onlarca eziyet çeken peygamberimize duyulan yoğun sevgi hissedilmektedir.

“Sen bana yeni yılsın her dakika
Her dakika bir yaşıma daha giriyorum

Sen benim üstüne titrediğim güzel ve yeni
Saatim kadar saadetimin gözbebeği zamansın” (Gün Doğmadan ‘İnci Dakikaları’, s.17).

Şair, sevgili ile geçen her dakikayı bir yıla eşit görmektedir. Onunla geçen dakikalar ona olgunluk katmakta ve her dakikasını yeni bir yaş olarak görmektedir. Sevgili ile geçirilen zamanın çok kıymetli olduğunu yukardaki mısralarda açıkça görmekteyiz.

“Aşk siyahın beyazdan ayrıldığı
Samanyolunda yürüyen bir karınca” (Gün Doğmadan, ‘Samanyolunda Veba’, s.29).

Toplumsal hayatta ve edebiyatta beyaz renk siyah renge göre daha temiz ve daha saf bir biçimde işlenir. Bu dizelerde şair de aşk için siyahın beyazdan ayrıldığı ifadesini kullanır. Ona göre aşk, saf ve temiz bir şekle bürünür. Şair, aynı zamanda Samanyolu gibi milyonlarca yıldızdan ve buluttan oluşmuş bir yıldız kümesinde yürüyen küçük bir karınca benzetmesi ile aşkın tüm imkânsız görünebilecek yerlerde de var olduğunu ve görüldüğünü ifade eder. Sevgi küçükte olsa kâinata yuvasız değildir. Ayrıca ikinci dizede şair samanyolu ifadesini kullanır. Samanyolu, açık gecelerde görünür. Bu ifade ile şair, aşkın her zaman görünmediğini ve çoğu zaman içten yaşanan bir duygu olduğunu anlatır.

“Göz seni görmeli, ağız seni söylemeli
Hafıza seni anmak ödevinde mi
Bütün deniz kıyılarında seni beklemeli
Sen Eskimoların ısınması sevgililer mahşeri” (Gün Doğmadan ‘Küçük Na’t, s.36).

Küçük Na’t adlı şiirinde Karakoç, Peygamberimiz Hz. Muhammed’e duyduğu derin sevgiyi işler. Çoğu şairin izlediği Na’t geleneğinden Karakoç uzak kalamamıştır. Tüm cihanın onun varlığıyla anlam bulduğuna inanan şair bunu tüm hayranlığıyla dile getirir. Yukarda alıntılanan dörtlükte peygamberimize yapılan övgüyü ve sevgiyi açıkça görürüz.

“Gül yaprağından kubbe
Gül fidanından çatı
Gül kokusundan anne
Gül şurubundan aşk sanatı” (Gün Doğmadan, s.152).

Şair için çocuk ve anne değerli varlıklardır. Şair anneyi gül kavramı ile özdeşleştirir. Yaşar’a (2013) göre geleneksel din öğretilerinde anne ve gül arasında yakın bir ilişki vardır ve gül annenin sembolik bir karşılığı olarak görülür. Annenin gül kokulu olarak nitelendirilmesi sevgi değerinin çok açık bir ifadesi olarak karşımıza çıkar.

“Bana ne Paris'ten
Newyork'tan Londra'dan
Moskova'dan Pekin'den
Senin yanında
Bütün türedi uygarlıklar umurumda mı
Sen bir uygarlık oldun bir ömür boyu
Geceme gündüzüme” (Gün Doğmadan ‘Zamana Adanmış Sözler’, s.173).

Sezai Karakoç’un İstanbul’da kalabilmek için ne mücadeleler verdiğini hayat hikâyesinden anlaşılmaktadır. Şair, *Zamana Adanmış Sözler* adlı şiirinde açıkça ifade etmese de İstanbul sevgisi kendini gösterir. Dünyanın önemli cazibe merkezlerinden olan Paris, New York, Moskova, Londra ve Pekin şair için önemsizdir. Ona göre her biri başkent olan bu uygarlıkların da başkenti ve efendisi İstanbul’dur. Önemli şairlerin ismiyle ve Altın Leylak benzetmesiyle yaşadığı İstanbul sevgisini dizelerde dile getirir.

“Bütün şiirlerde söylediğim sensin

Suna dedimse sensin, Leyla dedimse sensin
 Seni saklamak için görüntülerinden faydalandım Salome'nin
 Belkıs'ın
 Boşunaydı saklamaya çalışmam öylesine aşıkarsın bellisin
 Kuşlar uçar senin gönlünü taklit için
 Elllerinden devşirir bahar çiçeklerini
 Deniz gözlerinden alır sonsuzluğun haberini
 Ey gönüllerin en yumuşağı en derini
 Sevgili
 En sevgili
 Ey sevgili
 Uzatma dünya sürgünümü benim

(...)" (Gün Doğmadan, 'Sürgün Ülkeden Başkentler Başkentine', s. 174).

Şiirlerinde çok köşeli aşkı çok köşeli bir sevgiliye yansıtan şair, tüm şiirlerinde kastettiği kişinin aynı kişi olduğunu hissettirir. Burada geçen Suna dedimse sensin Leyla dedimse sen sözleri ise beşeri aşkın değil de aslında ilahi aşkın varlığından bahsettiği görülür. Aynı zamanda Hz. Peygambere duyduğu derin sevgiyi ve hasreti birçok dizede dile getiren şair, ey sevgili nidası ile Hz. Muhammed'e seslenir. Karakoç bu dizede Suna ve Leyla isimleri ile aşkına fiziksel, somut bir gerçeklik katar. Çünkü burada beşeri bir sıfat, isim değil; sonsuz bir sevgi ile bağlanılan bir ilahi aşk kastedilir.

"Damla damla biriken bir şey vardı
 Bir gün gelecek mutlaka patlayacaktı
 Aşk kader gibi birikiyordu alinyazılarında
 Bir dağın ufkunda biriken kar gibi tıpkı
 Ve karın yavaş yavaş içe işleyişi gibi
 Ve sonra günü gelince topraktan bitki ve çiçek fişkırtışı gibi
 Birbirlerine karşı getirip ortaya koydukları bir duygu
 İlerleyip gelişip büyüyüp durdu
 Kimseye itiraf edemezlerdi bunu
 Hatta sakladılar kendilerinden bile" (Gün Doğmadan, 'Günler II.', s.211).

Şair, Kays ve Leyla'nın aşkını sevgi ile temellendirir. Damla damla biriken şey aralarındaki yoğun sevgidir. Kimseye anlatamayacakları bu derin sevgiyi içselleştirerek derin bir aşk acısı çekeceklerdir. Bu sevgi bir yolculuğa dönüşecek ve ötelere varacaktır. Derin anlamda bakıldığı zaman Mecnun üzerinden insanoğlunun sonunda kavuşacağı Mevla kastedilir. Bu beşeri aşk ilahi aşka ulaşacaktır.

"İlk nokta
 Başlangıç noktası
 Hakikata
 Biri dedi
 İlk nokta aşktır
 Ve öbürü dedi
 Aynı zamanda
 Son nokta" (Gün Doğmadan, 'Leyla İle Mecnun', s. 232).

Şair, başlangıç noktası olarak aşkı görmektedir. Çünkü Allah kâinatı aşk üzerine yaratmıştır. Hakikat olan ilahi aşktır, Allah'a kavuşmaktır. Aynı zamanda son nokta da aşk olarak vurgulanır. Çünkü son noktada sevgiliye ulaşılabilecektir. Şair için ilk noktadan son noktaya kadar geçen süre önemsizdir, önemli olan sevgiliye ulaşmaktır.

“Sevgi gözde değil gönüldedir
Vücut değil ruhtur aşka kadir
Her şey havada bir toz gibi döner durur da
Yok olur sonunda Tanrı'nın varlığında
Yaşamak Tanrı uğruna Tanrı içindir
Geri ne varsa tahttan indir” (Gün Doğmadan, s.239).

Bu mısralarda şair sevginin gözde değil gönülden olduğunu vurgular. Aşk ona göre ruhsal bir durumdur. Ve bu aşkın asıl amacı ilahidir. Aşk ilahi bir yapıya bürünür ve her şey bizleri yaratan yüce Allah'ta toplanır. Onun dışında kalan sevginin ve hiçbir şeyin önemi yoktur.

“O ve Leyla aynı kadere susamaktalar
Birlikte de olsalar ayrı da olsalar
Aynı günün biri gecesi biri gündüzü
Aynı alinyazısının cevheri ve yüzü
Sevgi gözde değil gönüldedir
Vücut değil ruhtur aşka kadir” (Gün Doğmadan, 'Kervan', s.239).

Bu dizelerde yine vücudun değil ruhun önemli olduğu vurgulanmıştır. Tanrı aşkı deyimiyle ilahi aşka vurgu yapan şaire göre Leyla'nın Mecnun'a veya Mecnun'un Leyla'ya kavuşması aslında çok önemli değildir. Çünkü beşeri aşktan ilahi aşka çoktan geçilmiştir. Burada somut olan insanlar değil, görünmeyen sevgili arzulanır.

“Her şey havada döner durur
Sonunda Tanrı varlığında yok olur
Ruh hürdür vücut esir
Ruh baldır beden zehir
Ruh hürdür Tanrı aşkıyla
Bağlı değil yer ve zaman kaydıyla
Farketmez gelse gelmeseyse Kays (Mecnun) Ona
Gitse gitmeseyse Ona Leyla
Tanrı katında buluşmuşlardır
Hakikat yurduna kavuşmuşlardır” (Gün Doğmadan 'Leyla Köşesi', s.240).

Şaire göre Leyla ve Mecnun'un kaderi aynıdır ve aynı sona birleşecektir. Her ikisi de anlar ki aşka kadir olan vücut değil ruhtur. Sevginin illa görmek veya bir arada olmakla olmayacağını anlatan şair, asıl sevginin gönülden gönüle olduğunu anlatır. Onlar artık maddi dünyada değil Allah katında birleşmiştir.

“Anlatacaktım ölümlerini bir sonbahar eşliğinde
Bir kış güneşliğinde
Fakat baktım bu ölüm değil diriliştir
Tabiatı aşan bir bildiriliştir
...
Anladım onlar ölmediler
Ölüm adına
Ölüm maskesini takınarak
Dönüştüler bir ışığa” (Gün Doğmadan, 'Ölüm', s.241).

Karakoç, Leyla ile Mecnun şiirlerine "ölüm" şiiri ile son verir. Burada ölüm yeni bir başlangıçtır. Bu ölüm bizleri ölümden sonraki dirilişe götürür. Leyla ve Mecnun yaşadıkları derin sevgileriyle birlikte ayrı ayrı birer ışığa dönüşür, sonsuzluk âleminde bu ayrı iki ışık birbirine kavuşur. Orhanoglu (2009), dönemin diğer şairlerinin aksine Karakoç için ölümün bu dünyadan kurtulmak ve asıl sevgiliye kavuşmanın engellerini kaldırmak olduğunu belirtmiştir. Sevgi burada en soyut haliyle karşımıza çıkar. Ölüm burada bir yok oluş değildir, şair için onu hakikate ve sevgiliye ulaştıran bir araçtır.

"Ve o kadınlar nereye gittiler

Anne olan sevgili olan o kadınlar

Çocuklarının üzerine titreyen

Kirpiklerinde hep aynı

Sevgi ve merhamet ışığı

O kadınlar gökyüzüne mi çekildiler" (Gün Doğmadan, 'Alinyazısı Saati', s. 258).

Sezai Karakoç annesine oldukça düşkün biri olmakla birlikte kadını ve anneyi yüce bir konumda görür. Annelik şair için normal bir sevgi değildir, o yüzden bu sevginin azalmasından veya bozulmasından endişelenir. Çocuklarına duydukları derin sevgiyle bilinen annelerin son dönemlerde yozlaştığından yakını. Bu yozlaşma insanların birçok duygusunu etkileyebilecek kadar güçlüdür. Ona göre annelik demek, saflık, duygusallık ve sevgi demektir. Annelerin sonsuz sevgisi ve merhameti bu dizelerde bir hasret ve özlem olarak yer edinir.

Sonuç

Türk Edebiyatı'nın önemli şair ve yazarlarından biri olan Sezai Karakoç, son dönem modern Türk şiirinin en çok okunan isimlerinde biri olmuştur. Yaşadığı coğrafyayı, toplumu ve siyasal düzeni gerçekçi bir şekilde işleyen şair, yaptığı özgün yorumlarla çağdaşı olan şairlerden ayrılmıştır. Bu çalışmada Karakoç'un tüm şiir kitaplarını içeren *Gün Doğmadan* adlı eseri, Türkçe Öğretim Programında on kök değer içerisinde yer alan "sevgi" değerine göre incelenmiş ve inceleme sonucunda sevgi değerinin şiirlerinde anlamlı bir biçimde yer aldığı tespit edilmiştir. Eserde yer alan sevgi değerini incelemek için değerler eğitimi unsurları belirlenirken Türk Millî Eğitimi Genel Amaçları ve özellikle 2018 yılında yayımlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı esas alınmıştır. Eserde doğrudan veya dolaylı olarak tespit edilen 20 şiir alıntısı sevgi değeri esas alınarak yorumlanmıştır. Her bir değer farklı farklı eserler üzerinden incelenmiştir. Karakoç'un şiirlerinde yer alan sevgi değeri bulgularının Türkçe eğitiminde verilmesi hedeflenen değer aktarımı için oldukça yeterli olduğu görülmüştür.

Sezai Karakoç'un incelenen eserinde en sık işlenen kavramın diriliş olduğu görülmüştür. Nazmı ustalıklı nesre yaklaştıran şair, hiçbir zaman şairane ruhundan geri kalmamıştır. Sevgi değerine ait şiirlerin daha çok ilahi aşk üzerine olduğu tespit edilmiştir. Sevgi kavramı tasavvuftaki içeriğiyle verilmiştir. Özellikle sembolik bir ifadeyle dile getirilen Sürgün Ülkeden Başkentler Başkentine başlıklı şiiri aşk kavramının sembolik anlatımına en uygun haliyle ifade edilmiştir. Bunun dışında anne sevgisi, kadın ve peygamber sevgisi de yoğun bir biçimde işlenmiştir. Sevginin en derin hali olan aşk, Karakoç'un hemen hemen tüm şiirlerinde ilahi aşk şeklinde kendini hissettirmiştir. Çalışmada dikkat çeken önemli diğer bir husus ise sevgi değeri içerisinde yer alan anne sevgisi değerine sıklıkla başvurulmuş olmasıdır. Bu değer, eserlerde kahramanların davranışlarıyla okurlara aktarılmıştır. Eserlerde sevgi değerlerin, bazen şiirin tamamında bazen de bir bölümünde işlendiği tespit edilmiştir.

Sonuçlar incelendiğinde sevgi değerinin Sezai Karakoç'un şiirleri aracılığıyla aktarılabilceğini söylenebilir. Sevgi değeri daha çok sembolik unsurlar yardımıyla şiirlerde yer edinmiştir. İlahi aşka beşeri aşk sıfatlarını kullanarak ulaşmaya çalışan şair, bunu hakikatli ve özgün bir şekilde sunmuştur. Şair, sevgi değerinin işlerken basit ve yüzeysel bir bakış açısıyla değil, öze dönük, anlamlı ve derin bir biçimde işlemiştir. Ona göre aşk-sevgi tek bir boyuta indirgenemeyen yoğun bir kavramdır. En büyük sevgiliye ulaşmak için zaman zaman Leyla'nın çölünden zaman zaman da Kays'ın ıstırabından geçmiştir.

Şunu da unutmamak gerekir ki Karakoç gibi usta bir şairin şiirleri üzerine değerler eğitimi çalışmaları yapmak oldukça zordur. Çünkü değerlere bakış öznel bir yapıya sahiptir. Bu bakış kişiye göre değişiklik gösterdiği gibi toplumdan topluma ve kültürden kültüre de farklılıklar gösterir. Bu tarz

çalışmaların zor ve çok uğraş gerektiren bir yapıya sahip olması değerlerin her geçen gün kendini geliştiren ve günümüz şartlarına göre gelişebilen dinamik ve değişken yapısından kaynaklanır. Sonuç olarak Türk Edebiyatımızın önemli kilometre taşlarından biri olan Sezai Karakoç'un şiir kitapları iletilerin sayısı ve içeriği dikkate alındığında sevgi değeri için yeterli bulunmuştur.

Kaynakça

- Analay, K. (2009). *Sezai Karakoç ve diriliş düşüncesi* (Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi/ <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=NqxKcGxh-sFP0rBTSzNASQ&no=-K0dbJryKmLoOppR1zWqsg>
- Baş, M. K. (2008). *Diriliş taşları: Sezai Karakoç'un düşünce ve sanatında temel kavramlar*. Lotus Yayınevi.
- Bilhan, S. (1991), "Eğitim ve sevgi", Türk Aile Ansiklopedisi s. 896-897. TC Başbakanlık Aile Araştırmaları Kurumu. http://www.eab.org.tr/eab/media/kitap/EAB_Kongre_Kitap_2017.pdf
- Karakoç, S. (2015). *Gün doğmadan şiirler*. Diriliş Yayınları.
- Kardaş, M. ve Cemal S. (2017). Değerler eğitimi ve Türkçe öğretiminde değer eğitimi üzerine yapılan araştırmalara ilişkin kaynakça denemesi, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi Sayı 16*, 383 – 412. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ksbd/issue/31387/344595>
- Özden, Y. (2003). *Öğrenme ve öğretim*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Pala, İ. (2004). *Ansiklopedik divan şiiri sözlüğü*. Kapı Yayınları.
- Sezai Karakoç (2023, Şubat 8). Wikipedia içinde. https://tr.wikipedia.org/wiki/Sezai_Karako%C3%A7
- Tonga, N. (2007). Aşkın köşeli hâlleri: Sezai Karakoç'un "köşe" şiirini yorumlama denemesi. *Edebiyat Otağı*, 22, s. 34-39. https://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20EDEBIYATI/necati_tonga_askin_koseli_halleri.pdf
- Türk Dil Kurumu (2010). *Türkçe sözlük*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Uludağ, S. (2016). *Tasavvuf terimleri sözlüğü*. Kabalıcı Yayınları.
- Yarar K. S. ve Kılıç, A. (2020). Fourth-graders' perceptions of love value, *International Journal of Eurasian Education and Culture*, Issue: 10, pp. (1588-1639). Doi: 10.35826/ijoecc.243.
- Yaşar, H. (2012). International periodical for the languages, *Literature and History of Turkish or Turkic Volume 7/3*, Summer 2012, p. 2611-2633, Ankara.
- Yaşar, H. (2012). International periodical for the languages. *Literature and History of Turkish or Turkic 7 (4)*, p. 3215-3234, Ankara.
- Yaşar, H. (2013). International periodical for the languages, *Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/1* Winter 2013, p.2817-2836, Ankara.
- Yıldırım, A. (2004). *Sevgiye yolculuk*. İzdüşüm Yayınları.
- Tatçı, M. (1991). Yunus Emre Divanı- Risâletü'n-Nushiyye. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Turna, M. (2014). Sezai Karakoç'un "Edebiyat yazıları". *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 49 (49) , 215-241. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iutded/issue/17077/178697>

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Çalışmaya tüm yazarlar ayrı ayrı katkılar sunmuştur.

- Makale iki yazarlı olarak hazırlanmıştır.
- 1. Yazar %60 oranında, 2. Yazar %40 oranına katkı sağlamıştır.

Çıkar Beyanı

Çalışma kapsamında görev alan yazarların arasında hiçbir şekilde çıkar çatışması bulunmamaktadır.